

Victoria Boian , Coordonator de Programe APE

INVENTARIEREA ȘI EVALUAREA ASISTENȚEI FINANCIARE ACORDATE MOLDOVEI DE UNIUNEA EUROPEANĂ

Chișinău, 2010

CUPRINS

1. Evoluția asistenței pentru dezvoltare acordată de către Uniunea Europeană pentru Republica Moldova (perioada 1991-2005).....	4
2. Realizarea Asistenței Uniunii Europene pentru R. Moldova prin intermediul Politicii Europene de Vecinătate și Parteneriat (2005-2009)	7
3. Concluzii și Recomandări.....	9
4. Referințe.....	11

Decларarea independenței Republicii Moldova, odată cu destrămarea Uniunii Sovietice, plasează Moldova într-un nou cadru de cooperare pe arena internațională. Astfel, R. Moldova devine o entitate politico-statală independentă care, în mod individual, are capacitatea de a-și afirma și dezvolta, urmând principiul suveranității și integrității teritoriale, propria sa identitate politică, economică, socială și culturală, în funcție de prioritățile sale la nivel național. De asemenea, această calitate nouă oferă R. Moldova posibilitatea de a-și diversifica cooperarea cu partenerii externi. Rolul partenerilor externi, din start, s-a dovedit a fi unul important, luând în considerație faptul că declarația de independență a fost urmată de desprinderea de economia planificată și instituirea unei economii de piață ce presupunea o experiență nouă pentru R. Moldova, intrată în tranziție, atât la nivel politic, cât și la nivel economic și social.

Destrămarea Uniunii Sovietice face ca Uniunea Europeană să devină ținta principală a Republicii Moldova, ea reprezentând un model de dezvoltare economică, politică și socială, dar și principalul actor de pe arena internațională, cu excepția SUA, care ar avea un interes în R. Moldova ca nou stat independent. Asistența oferită de UE noilor state independente, ieșite de sub ocrotirea URSS, face ca rolul și influența politică și economică a UE să crească, astfel, consolidându-și puterea pe arena internațională. Totuși, nu putem vorbi despre o detașare completă a R. Moldova față de Rusia atât pe lan economic, cât și pe cel politic, Moldova fiind dependentă excesiv de Federația Rusă în ceea ce privește exportul de produse agricole și producția vinicolă. Nu poate fi trecută cu vederea și dependența energetică - o problemă care pune în pericol dezvoltarea economică constantă a R. Moldova.¹

Asistența externă reprezintă un subiect mai puțin discutat în R. Moldova, deși ea este principalul motor al dezvoltării economice, sociale și într-o oarecare măsură politice. Atât la nivel guvernamental, cât și la nivelul societății civile nu este pus în discuție suficient subiectul eficienței, relevanței și impactului asistenței externe. Sunt mai multe motive care ne fac să credem că există un interes scăzut pentru acest subiect. În primul rând, este vorba despre insuficiența datelor statistice. Guvernul Republicii Moldova nu deține o bază de date centralizată care ar conține toată informația referitoare la asistența externă. Informația este foarte dispersată și uneori greu accesibilă, deși este o informație de interes public, iar accesul la ea ar trebui să fie nestingherit. Un al doilea element îl constituie lipsa unei conștiințe civice, populația nu manifestă interes față de utilizarea banilor publici, considerând că nu reprezintă un subiect ce o vizează în mod direct. Astfel, lipsa cererii este urmată de lipsa ofertei. Situația politică și politica promovată de guvernarea comunistă pe parcursul anilor 2001-2009 reprezintă un al treilea motiv. Dezinformarea populației privind volumul asistenței externe și modalitățile de gestionare a situației economice din țară a reprezentat un instrument abil de mascare a subiectului asistenței externe până la un stadiu în care el devenise aproape inexistent.

Acest studiu propune o evaluare și o analiză în evoluție a asistenței pentru dezvoltare acordată de Uniunea Europeană R. Moldova. Uniunea Europeană reprezintă unul dintre donatorii principali ai R. Moldova care contribuie la susținerea continuă a reformelor democratice și dezvoltarea capacităților instituționale ale țării. Pe parcursul anilor, s-au înregistrat schimbări considerabile în ceea ce privește relațiile dintre R. Moldova și Uniunea Europeană, schimbări care au avut un impact și asupra volumului asistenței acordate. Aruncând o privire asupra istoriei recente, putem scoate în evidență 2 perioade care au la bază criteriul politic: 1991-2005 și 2005-2009. Din anul 2005, relațiile dintre R. Moldova și UE capătă o nouă formă, una mai aprofundată, aceasta fiind instituționalizată prin semnarea la Bruxelles, pe 22 februarie 2005, a Planului de Acțiuni R. Moldova – Uniunea Europeană, în cadrul Politicii Europene de Vecinătate. De asemenea, sunt evidențiate provocările la adresa instituțiilor publice referitoare la capacitatea de administrare a asistenței externe și accesibilitatea informației.

¹ Economia Moldovei a crescut la o rată medie de 7% în perioada anilor 2000-2005, iar restricțiile impuse de Federația Rusă asupra importului de vinuri și dublarea prețurilor la gazele naturale de către Gazprom în 2006 a redus creșterea economică până la 4%, producția industrială s-a redus cu 6,9%. / Strategia BERD pentru Moldova, 4 septembrie 2007

I

EVOLUȚIA ASISTENȚEI PENTRU DEZVOLTARE ACORDATĂ DE CĂTRE UNIUNEA EUROPEANĂ PENTRU REPUBLICA MOLDOVA (PERIOADA 1991-2005)

Pe parcursul ultimilor 18 ani, R. Moldova a beneficiat de suportul UE în ceea ce privește dezvoltarea potențialului economic, politic și social. Deși nici unul din documentele care consemnează cooperarea dintre R. Moldova și UE nu prevede acordarea statutului de țară candidată la UE, aceasta a contribuit sistemic la elaborarea și implementarea reformelor democratice în R. Moldova, reforme ce ar apropia Moldova, din punct de vedere instituțional, de standardele europene.

Asistența externă pe care o oferă UE este de mai multe tipuri. R. Moldova se plasează în cadrul asistenței pentru dezvoltare care este destinată și statelor ex-sovietice.¹ Asistența pentru dezvoltare a Uniunii Europene pentru Moldova începe odată cu declararea independenței R. Moldova. Acordul de Parteneriat și Cooperare dintre UE și R. Moldova (APC) care intră în vigoare pe 1 iulie 1998, deși a fost semnat la 28 noiembrie 1994 și consemnează oficial stabilirea relațiilor între UE și R. Moldova. Acesta stabilea un cadru pentru liberalizarea comerțului, armonizarea legislației, cooperarea într-o serie de domenii, precum și un dialog politic. Programul TACIS (Asistență Tehnică Noilor State Independente) este unul din principalele instrumente create de UE, care a avut drept scop stabilirea și dezvoltarea relațiilor economice și politice cu statele ex-societice. În conformitate cu art. 78 din APC², UE se angajează să acorde Moldovei asistență financiară și tehnică temporară sub formă de donații prin intermediul programului TACIS. La început, programul TACIS a avut trei etape³:

1. 23 septembrie 1997 – septembrie 2008: implementarea APC. A fost elaborat Ghidul pentru implementarea APC care avea drept scop să asiste funcționarii moldoveni în eforturile lor de interpretare și implementare a APC, să ofere asistență în domeniul legislației existente;
2. februarie – decembrie 1999: stabilizarea capacităților structurale și facilitarea conștientizării de către opinia publică din Moldova a rolului și importanței implementării APC. Astfel, a fost creată o bază de date privind legislația Moldovei și a UE, a fost înființat un centru de documentare, au fost realizate studii privind armonizarea legislației, etc.
3. aprilie 2000 – 2003: o perioadă cu un buget total de 2,5 milioane euro.

În martie 2004 este lansat un nou concept al programului TACIS care urmărea 2 obiective de bază: reducerea sărăciei și cooperarea cu UE în domenii de interes strategic. Noul concept presupunea și diversificarea spectrului de instrumente. Astfel, pe lângă asistența tehnică vorbim și despre twinning, investiții, sprijin pentru buget. De asemenea, TACIS devine un promotor al cooperării transfrontaliere și al integrării R. Moldova în rețeaua transeuropeană de transport. UE încearcă să

¹ Asistența pentru dezvoltare sau asistența tehnică este gestionată la nivel instituțional de Directoratul pentru Dezvoltare al Comisiei Europene. Acest tip de asistență este alocat pentru 160 țări și regiuni din Europa de Est și Asia centrală, Orientul apropiat și Mijlociu, țările Africii și ale spațiului Caribic, ale Oceanului Pacific, America Latină și Asia. Statele succesoare ale URSS au fost plasate, spre deosebire de toate celelalte țări post-socialiste din Europa, anume în acest tip de asistență. Deosebirile de esență constau în aspectul non-politic al programelor, lipsa de condiționalitate, abordarea nediferențiată, accentul asupra asistenței tehnice (cu un pachet de investiții foarte redus), rigiditatea, nivelul redus de coordonare a programului de bază (TACIS) cu alte instrumente de asistență ale UE (asistență macro-financiară, Programul de Securitate Alimentară, etc.) / Victoria Umanet, Politică de asistență a Uniunii Europene. Oportunități pentru Republica Moldova. ipp.md

² „În vederea realizării obiectivelor prezentului Acord și în conformitate cu Articolele 70, 80 și 81, Republica Moldova va beneficia de o asistență financiară temporară din partea Comunității prin intermediul unei asistențe tehnice sub formă de donație cu scopul de a accelera procesul reformei sale economice.” Acordul de parteneriat și Cooperare dintre UE și R. Moldova, <http://www.undp.md/border/RelatiileRM-UE.html>

³ Victor Chirilă, Relațiile R. Moldova cu Uniunea Europeană, ipp.md

încurajeze cooperarea transfrontalieră între R. Moldova și statele vecine, România și Ucraina. În acest fel, se contribuie la stabilirea unor relații de buna vecinătate, un principiu primordial pentru statele europene, precum și la dezvoltarea relațiilor dintre state în diferite domenii, printre care unul de o importanță majoră și anume controlul de frontieră și facilitarea circulației transfrontaliere. În 1996, programul TACIS „Cooperarea transfrontalieră” a instituit un buget special de peste 30 milioane euro pe an, iar Moldovei s-a decis acordarea sumei de 9 milioane euro pentru proiecte destinate ocrotirii mediului în regiunile de frontieră și dezvoltării infrastructurii la punctele vamale Leușeni și Ungheni.

Printre programele sprijinite de TACIS pentru Moldova sunt:⁴

1. Programul de infrastructură la posturile de frontieră Leușeni-Ungheni-Giurgiulești (începând cu 1997);
2. Programul de cooperare transfrontalieră (dezvoltarea sectorului privat în agricultură, stimularea activității întreprinderilor mici și mijlocii, stimularea și încurajarea antreprenoriatului și a sectorului informal) la Ungheni (octombrie 2002 – octombrie 2004) ;
3. Programul de informare și educație în domeniul protecției mediului (elaborarea unui pachet informațional pentru oficialități, reprezentanți ai ONG-urilor, etc., instruirea echipelor naționale și formarea formatorilor, proiecte pilot la nivel național și regional) (octombrie 2002-decembrie 2004);
4. Consolidarea managementului la frontieră (activități menite să faciliteze traficul de persoane și de bunuri la frontieră, precum și să combată activități criminale, precum traficul ilicit de persoane, etc.) (decembrie 2003 – decembrie 2004);
5. Programul de armonizare a sistemului de standardizare din Republica Moldova (armonizarea legislației, dezvoltarea resurselor umane, capacități instituționale, promovarea cooperării internaționale în acest domeniu) (aprilie 2003 – aprilie 2005);
6. Programul de consultanță politică pentru oficiile Prim-ministrului și al Ministrului Economiei (elaborarea și implementarea Programului de reforme al Guvernului Republicii Moldova și, în particular, a Strategiei de Creștere Economică și Reducere a Sărăciei (11 martie 2004 – 11 martie 2005).

Un alt instrument de asistență financiară al UE este Programul Securității Alimentare (Food Security Programme, FSP). Acesta este un program destinat reducerii sărăciei și îmbunătățirii securității alimentare, inclusiv prin măsuri luate în sectorul agricol, reformă socială și managementul banilor publici. FSP este un program ce presupune suport bugetar condiționat de realizarea unor angajamente stipulate anterior. Progresul care a fost realizat în vederea îndeplinirii condițiilor impuse în 2002 a permis alocarea sumei de 9,2 milioane de euro în 2005. Prima tranșă de 1,2 milioane de euro pentru anul 2004 a fost transferată în toamna anului 2005, iar a doua tranșă de 7,6 milioane în decembrie 2005. Tot prin intermediul FSP, a fost alocată suma de 10 milioane de euro, dintre care 9,2 milioane de euro au constituit suport bugetar, disponibil deja în 2006.⁵

În tabelul de mai jos puteți vedea sumele alocate de UE, inclusiv prin intermediul Programului TACIS și FSP pentru perioada 1991 - 2006.⁶

Asistența UE pentru Moldova, 1991-2006 (în € milioane)										
	1991-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Programul național TACIS	41,1	14,7	-	14,8	-	25,0	-	42,0	-	137,6
Cooperarea transfrontalieră TACIS	-	-	2,0	3,0	1,1	2	1,0	3,6	10	22,7
Programul regional TACIS	-	-	0,9	-	1,25	-	6,6	5,1	12,3	26,15
Programul securității alimentare (FSP)	-	-	5,5	-	10,4	-	10,0	-	10,0	35,9

⁴ Victoria Umanet, Politica de asistență a Uniunii Europene. Oportunități pentru Republica Moldova. ipp.md

⁵ Republic of Moldova, Country Strategy Paper 2007-2013, http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_csp_moldova_en.pdf

⁶ Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al R. Moldova, <http://www.mfa.gov.md/privire-generalala/>

Asistența UE pentru Moldova, 1991-2006 (în € milioane)										
	1991 -1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Total
Asistență macro-financiară	87.0				-					87.0
Asistență umanitară	-	3.9	0.8	0.8						5,5
Cofinanțarea PVD-ONG	-	-	-	-	-	0,5	-	-	-	0,5
Inițiativa Europeană pentru Democrație și Drepturile omului (EIDHR)	-	-	0,2	0,47	-	-	-	-	-	0,67
SPP	-	-	-	4,7	-	-	-	-	-	4,7
Total	128,1	18,6	9,4	23,77	12,75	27,5	17,6	50,7	32,3	320,72

Asistența pentru dezvoltare a UE oferită R. Moldova în perioada 1991-2005 poartă mai mult un caracter tehnic. UE vine cu asistență financiară și tehnică pentru crearea unui mediu de dezvoltare democratică și stabilirea unui cadru legal în conformitate cu standardele europene. Pe lângă asistență tehnică, UE implică R. Moldova în cooperarea transfrontalieră, care reprezintă o formă de dezvoltare regională și contribuie la stabilirea parteneriatelor cu vecinii România și Ucraina. Cooperarea transfrontalieră reprezintă un avantaj atât pentru dezvoltarea economică și socială, cât și pentru stabilirea și menținerea relațiilor de bună vecinătate.

II

REALIZAREA ASISTENȚEI UNIUNII EUROPENE PENTRU R. MOLDOVA PRIN INTERMEDIUL POLITICII EUROPENE DE VECINĂTATE ȘI PARTENERIAT (2005-2009)

În decembrie 2006, la întrunirea Donatorilor de la Bruxelles, organizată în comun de către Comisia Europeană și Banca Mondială, Comisia Europeană a anunțat dublarea asistenței pentru R. Moldova pentru următorii 4 ani. Noul Instrument, Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) oferă suma de 209 milioane Euro pentru perioada 2007-2010, bani destinați pentru susținerea reformelor și implementarea Planului de Acțiuni UE – Moldova din cadrul Politicii Europene de Vecinătate. De asemenea, s-a propus acordarea unui grant în valoare de 45 milioane euro drept asistență macro-financiară pentru anul 2007-2008, suma totală a asistenței ridicându-se la 254 de milioane de euro pentru următorii 4 ani. Prima tranșă, care constituia 20 de milioane de euro a fost alocată în 2007⁷, iar tranșele 2 și 3 în valoare de 10 milioane și, respectiv, 15 milioane au fost debursate pe parcursul anului 2008.⁸ Astfel, Politica Europeană de Vecinătate nu doar devine succesorul Programul TACIS, dar și principalul instrument financiar al UE prin intermediul căruia aceasta oferă asistență țărilor est-europene. De asemenea, Politica Europeană de Vecinătate vine cu o nouă abordare în ceea ce privește stabilirea și implementarea priorităților. Aceste priorități sunt stabilite împreună cu țara parteneră și expuse în Programul Național Indicativ⁹, care acoperă o serie de domenii precum: dialogul politic și reforme, reducerea sărăciei și dezvoltarea economică, dezvoltarea democrației și a bunei guvernări, dezvoltarea capacităților administrative. Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriat prevede suport financiar acordat nu doar în cadrul programelor naționale, precum am specificat mai sus dar, și al celor regionale. Prin intermediul Programului Transnațional/Regional IEVP, UE acordă pentru perioada 2007-2010 suma de 484, 1 milioane euro și 144 milioane de euro prin intermediul Programelor IEVP de cooperare transfrontalieră.¹⁰ Prin intermediul noului Instrument European de Vecinătate și Parteneriat, asistența UE pentru Moldova crește considerabil de la aproximativ 14 milioane de euro anual (în perioada 2004-2006), până la 40 de milioane în 2007.

La sfârșitul anului 2005, în R. Moldova s-a deschis oficiul Comisiei Europene, ceea ce denotă un interes sporit al UE în R. Moldova, fapt ce poate fi explicat și prin apropiata vecinătate a R. Moldova, odată cu intrarea României în UE la 1 ianuarie 2007. De asemenea, Comisia Europeana a elaborat Strategia pe Țară a Moldovei pentru perioada 2007-2013, care a fost aprobată la sfârșitul anului 2006 împreună cu Programul Național Indicativ multianual pentru asistență bilaterală, sub auspiciile Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat, ce acoperă perioada 2007-2010, despre care am vorbit mai sus.

Conform Programului Național Indicativ pentru perioada 2011-2013, Moldova va primi un suport financiar de 273.14 milioane de euro din partea Instrumentului European de Vecinătate și Parteneriat. Această sumă include 41.16 milioane de euro alocate pentru Eastern Partnership

⁷ <http://www.eumission.mfa.md/asistenta-ue-pentru-moldova/>

⁸ <http://www.mfa.gov.md/proiecte-ue-moldova/>

⁹ Republic of Moldova National Indicative Programme (2007-2010), http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/enpi_nip_moldova_en.pdf

¹⁰ Programul transnațional/regional include Programul interregional IEVP și Programul regional estic IEVP, iar Cooperarea Transfrontalieră se realizează prin 2 programe și anume Programul de Cooperare transfrontalieră IEVP: Programul trilateral România – Moldova – Ucraina și Programul Bazinul Mării Negre. / <http://www.eumission.mfa.md/asistenta-ue-pentru-moldova/>

Comprehensive Institution Building Programme. Acest program are drept scop oferirea asistenței instituționale principalelor instituții ale R. Moldova ce vor fi antrenate în implementarea viitorului Acord dintre UE și Moldova. În cazul în care nu se va ajunge la o înțelegere privind acest Program sau implementarea lui va fi amânată, banii urmează să fie realocați pentru alte programe. Adicional, sunt preconizate 6,98 milioane de euro pentru procesul de Coeziune a Politicilor.¹¹

Subiectul problematicii transnistrene devine din ce în ce mai important pentru UE, fapt ce se explică prin noul statut pe care și-l asumă UE, și anume, cel de observator în noul format de negocieri 5 plus 2. Astfel, din suma totală alocată conform Programului Național Indicativ pentru perioada 2011-2013, 15% vor fi alocate pentru soluționarea conflictului/măsurile de creștere a încrederii. În prezent, sunt alocate de către UE 3,7 milioane euro pentru perioada 2009-2011 drept suport pentru proiecte ce țin de dezvoltarea măsurilor de creștere a încrederii, acești bani fiind gestionați în parteneriat cu Biroul pentru Reintegrarea țării și organizații nonguvernamentale internaționale active în Transnistria.¹²

Suma ce urmează a fi alocată pentru perioada 2011-2013 este cu aproximativ 75% mai mare decât sumele alocate anterior. Odată cu schimbarea guvernării în R. Moldova și instaurarea la conducere a „Alianței pentru Integrare Europeană”, cursul european al R. Moldova a căpătat mai mult o notă practică, decât una declarativă, spre deosebire de perioada guvernării comuniste. Noua conducere a realizat pași considerabili în domeniul reformelor interne, ceea ce a inspirat încrederea autorităților europene în realizarea și implementarea reformelor necesare pentru apropierea R. Moldova de standardele europene. Astfel, Comunitatea Europeană, donatori internaționali precum și țări individuale și-au manifestat încrederea în noua guvernare și în proiectul lor de reformare a R. Moldova „Relansăm Moldova”, prezentat la reuniunea Grupului Consultativ: Forumul “Parteneriat pentru Moldova” din 24 martie 2010. Suma totală care va fi alocată de către donatorii occidentali și de către țări individuale precum SUA și Japonia este de 1,936 miliarde de euro.¹³

UE, de asemenea, oferă asistență și în domeniul programelor educaționale, favorizând mobilitatea studenților din/în R. Moldova printr-o diversitate de programe precum sunt Tempus, Erasmus Mundus, Jean Monnet. În cadrul Programului Tempus în perioada 1994 – 2006, în R. Moldova au fost realizate 48 de proiecte, cu un buget de aproximativ 8,815 milioane de euro. În ceea ce privește programul Erasmus Mundus, acestuia i s-a alocat un buget de patru ori mai mare pentru perioada 2009-2013, decât pentru perioada anterioară.

Perioada 2005-2009 se caracterizează printr-o nouă abordare în ceea ce privește relațiile dintre UE și R. Moldova. Uniunea Europeană trece de la asistență tehnică la crearea unor cadre instituționalizate care consemnează relațiile sale cu R. Moldova. Implicarea R. Moldova în Politica Europeană de Vecinătate și Parteneriat (IEVP) oferă posibilitatea nu doar de a beneficia de o asistență financiară sporită, dar și de a avansa din punct de vedere politic în discuțiile cu UE. Deși aceste discuții nu presupun o eventuală aderare politică, ele sunt foarte importante, deoarece astfel sunt identificate în comun prioritățile statului care sunt apoi stipulate în Programul Național Indicativ. Această perioadă se caracterizează și prin evidențierea atenției acordate problematicii transnistrene care poate fi explicată și prin căpătarea de către UE a statutului de observator în formatul de negocieri 5+2. Programele educaționale au beneficiat și ele de asistență, astfel, oferind posibilitate mai multor studenți din R. Moldova să își facă studiile în instituții de învățământ superior din Europa de Est și Vest.

¹¹ Republic of Moldova National Indicative Programme (2011-2013) http://ec.europa.eu/world/enp/pdf/country/2011_enp_nip_moldova_en.pdf

¹² <http://www.undp.md/projects/Transnistria.shtml>

¹³ <http://www.eumission.mfa.md/asistenta-ue-pentru-moldova/>

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

După cum am observat în urma celor expuse mai sus, de-a lungul anilor volumul asistenței externe oficiale pentru Moldova este în permanentă creștere. În fiecare an, donatorii internaționali oferă asistență R. Moldova pe diferite sectoare prin intermediul diferitelor instrumente europene sau prin intermediul reprezentanțelor sale oficiale la Chișinău, dacă este vorba de state individuale. Întrebarea cea mai frecventă este ce știm noi despre aceste programe și despre fondurile alocate pentru dezvoltare R. Moldova? Din păcate, nu se cunosc prea multe. Informația este foarte dispersată, redusă la un volum minim și uneori irelevantă. Ne este greu să găsim o explicație acestui fenomen pentru că, pe parcursul anilor, sume considerabile de bani au fost alocate dezvoltării capacităților instituționale ale structurilor și instituțiilor statului. Deși a existat o serie de instituții care au gestionat asistența externă pentru R. Moldova, nu există o sursă unică de informare unde pot fi găsite rapoarte, date statistice referitoare la sumele ce au fost alocate R. Moldova, modul lor de repartizare și gestionare; denumirea proiectelor care au fost implementate sau care sunt în curs de implementare, rezultatele și eficacitatea acestora. O parte din informații o putem găsi pe pagina web a donatorilor sau o putem afla de la oficiali sau reprezentanți ai instituțiilor donatoare.

Monitorizarea și evaluarea proiectelor este un alt subiect destul de sensibil pentru R. Moldova. Nu există o responsabilitate asumată de către autoritățile statului pentru evaluarea și monitorizarea implementării proiectelor cu suport extern. Este un lucru ciudat, deoarece, deși proiectele se implementează pe bani externi, ele sunt realizate în beneficiul statului R. Moldova, deci, în mod normal, autoritățile statului ar trebui să fie primele cointeresate de evaluarea impactului și valorificarea rezultatelor. De obicei, evaluarea și monitorizarea sunt realizate de donatori în mai multe etape formale, neimplicând în proces beneficiarii, iar rezultatele sunt făcute publice doar în unele cazuri, în funcție de scopul proiectului. Acest fenomen poate avea drept explicație lipsa de încredere a instituțiilor donatoare în capacitatea instituțională a structurilor statului de a efectua evaluarea proiectelor.

Structurile statului ce se ocupă de gestionarea asistenței externe se confruntă cu problema personalului. Volumul de lucru este destul de mare, importanța e majoră, pe când angajați sunt foarte puțini. În prezent, gestionarea asistenței externe este un domeniu de maximă atenție, deoarece de buna desfășurare a activității acestor structuri depinde evoluția și reformarea majorității sectoarelor statului. Existența unor structuri bine definite, a unei legături stabile între acestea, precum și a unui personal suficient și profesionist sunt niște precondiții absolut necesare pentru buna gestionare a asistenței externe.

Recomandări:

- Crearea unei surse unice de informare (website), care să ofere informații referitor la asistența externă primită de R. Moldova de la comunitatea internațională, ar contribui mult la eficientizarea activității structurilor ce se ocupă de acest domeniu, - în prezent, autoritatea națională de coordonare a asistenței externe fiind Cancelaria de Stat, - precum și la sporirea gradului de transparență a activității instituțiilor statului;
- Sporirea și instruirea personalului Cancelariei de Stat precum și a structurilor statului ce sunt implicate în gestionarea asistenței externe ar contribui cantitativ și calitativ la asimilarea mult mai rapidă a volumului de lucru precum și la gestionarea mult mai eficientă a asistenței externe;
- Crearea unei rețele de potențiali beneficiari care să primească cu regularitate noutăți referitoare la recente evoluții și potențialele posibilități de a obține finanțare externă ar contribui la identificarea mult mai rapidă a instituțiilor sau organizațiilor prestatoare de servicii pre-

cum și la distribuirea mult mai eficientă a informației (proiecte, programe destinate societății civile sau autorităților locale, etc.);

- Instituirea unei unități de legătură între Cancelaria de Stat, structură responsabilă pentru gestionarea asistenței externe, Delegația Comisiei Europene a UE și potențialii beneficiari precum și cu societatea civilă – ar contribui la instituirea unui dialog mult mai eficient între autoritățile statului și beneficiari, societate civilă;
- Reevaluarea mecanismelor de evidență, monitorizare și evaluare a impactului proiectelor ce sunt implementate – astfel, va fi mai ușor de identificat domeniile cheie care necesită asistență precum și de a evidenția rezultatele implementării acestora;
- Crearea unui mecanism național de monitorizare și evaluare proiectelor realizate prin intermediul asistenței externe precum: armonizarea procedurilor instituționale naționale de evaluare și monitorizare cu cele ale donatorilor; întărirea capacităților instituționale (nu este suficientă doar instruirea personalului, ci sunt necesare structuri bine formate care să nu sufere din cauza lipsei temporare a unui funcționar);
- Crearea unui mecanism de comunicare eficient între structurile statului (Cancelaria de Stat și ministere, autorități regionale) pentru o mai bună desfășurare a activităților curente precum și pentru prevenirea eventualelor probleme;
- Asumarea de către structurile statului direct implicate a responsabilității pentru implementarea proiectelor precum și pentru rezultatele acestora.
- Publicarea rapoartelor de evaluare a proiectelor;
- Conducerea unor campanii de informare despre fondurile europene și posibilitățile de acțiune în calitate de beneficiar (exemplu: programe educaționale).

REFERINȚE:

Maia SANDU, Asistență Externă. Priorități de Guvernare 2009. ADEPT
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene al R. Moldova (pagina web)
Misiunea R. Moldova pe lângă UE (pagina web)
Republic of Moldova, Country Strategy Paper 2007-2013
Republic of Moldova National Indicative Programme (2007-2010)
Republic of Moldova National Indicative Programme (2011-2013)
Victor CHIRILĂ, Relațiile R. Moldova cu Uniunea Europeană, ipp.md
Victoria UMANEȚ, *Politica de asistență a Uniunii Europene. Oportunități pentru Republica Moldova*. ipp.md

INTERVIURI:

Doina MUNTEANU, Coordonator program Societatea Civilă și Transnistria;
Faith TEMPEST, Aid Coordination Consultant, Joint Consultancy supported by World Bank, SIDA and UNDP;
Gheorghe STAMATE, Manager de proiect, Delegația Comisiei Europene la Chișinău;
Ion STAVILĂ, Șeful Biroului pentru Reintegrare;
Lucreția CIUREA, Șefa Secției Asistență Externă, Cancelaria de Stat.

Sciusev St. No 64, MD-2012
Chisinau, Republic of Moldova
Tel.: +373.22.224.430, 210986
office@ape.md
www.ape.md

Gheorghe Pop de Basesti St,
No 43-45, sc. 1, 2nd floor, ap. 5
Bucharest – 2, Romania
Tel.: +4 037.108.3577
office@crpe.ro
www.crpe.ro/eng

The Foreign Policy Association of Moldova (APE) is Moldova's leading foreign policy think-tank, committed to supporting Moldova's Europeanization, integration into the European Union and a viable settlement of the Transnistrian conflict. It was established in fall 2003 by a group of well-known experts, public personalities and former senior officials and diplomats reunited by their commitment to contribute their expertise and experience to a comprehensive analysis of Moldova's foreign policy options and formulation of an efficient foreign policy.

The Romanian Center for European Policies (CRPE) is a think-tank established in 2009 by a group of experts bound by the shared objective of supporting Romania's role in Europe. CRPE's mission is to promote Romania as an influential leader in the development of EU agendas and policies. CRPE also aims to advance the Europeanization processes in Romania by providing expertise in various fields and by initiating or participating in public debates.